

Prof. dr hab. Urszula Janik- Lipińska

Warszawa, 5.10.2025r.

dziedzina sztuki, dyscyplina artystyczna sztuki muzyczne

ul. Dzikich Gęsi 32

05-500 Jesówka

e-mail : urszula.maria.janik@gmail.com

RECENZJA

w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego

Panu dr Janowi Krzeszowcowi w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki muzyczne

Zlecniodawca recenzji

Zlecenie zostało wydane na podstawie Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2024, poz. 1571 ze zm.),

Zlecniodawcą jest Przewodniczący Rady ds. nadawania stopni Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach - prof. dr hab. Marek Nosal ,na podstawie Uchwały z dnia 18 marca 2025 roku, w sprawie powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego Panu dr Janowi Krzeszowcowi, w dziedzinie sztuki ,w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Dokumentacja zawiera:

1. Wniosek przewodni
2. Dane wnioskodawcy
3. Kopię dyplomu doktorskiego
4. Kopię dyplomu magisterskiego
5. Autoreferat
6. Wykaz osiągnięć artystycznych
7. Wykaz osiągnięć dydaktycznych i naukowych

Do dokumentacji załączona jest również płyta CD- oryginalne dzieło artystyczne wskazane przez Kandydata jako szczególne osiągnięcie, będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Podstawowe dane o Habilitancie

Habilitant uzyskał w 2019r. stopień doktora sztuk muzycznych w zakresie dyscypliny artystycznej instrumentalistyka, nadany uchwałą Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu. Tytuł rozprawy doktorskiej, napisanej pod kierunkiem prof. Jerzego Mrozika to *Wpływ kameralistyki na rozwój artystyczny flecisty solisty na przykładzie wybranych utworów na kwintet dęty*.

Dr Jan Krzeszowiec został magistrem w 2004 r. otrzymując dyplom z wyróżnieniem w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu.

Od 2020 roku Habilitant jest zatrudniony na stanowisku adiunkta na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, w latach 2009 do 2012 pełnił rolę wykładowcy na tym samym wydziale.

W latach 2008-2023 był wykładowcą Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu na Wydziale Instrumentalnym.

Dr Jan Krzeszowiec jest również muzykiem- solistą Narodowego Forum Muzyki we Wrocławiu(od 2002roku do teraz).

Ocena przedstawionego osiągnięcia artystycznego

Głównym osiągnięciem przedstawionym przez Habilitanta w myśl art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) jest płyta CD zatytułowana *Trio-polska muzyka współczesna na flet, skrzypce i wiolonczelę*. Nagranie zrealizowano w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach ,w listopadzie 2022 roku oraz w marcu i maju 2023 roku. Utwór nr 6 (Elżbieta Sikora Trio) nagrano podczas koncertu w ramach 20.Śląskich Dni Muzyki Współczesnej, 17 listopada 2022roku(nagranie live)

Reżyseria nagrania, montaż, mastering: Beata Jankowska- Burzyńska

Producent: CD Accord,

Rok wydania: 2024/2

Numer katalogowy: ACD 328

M. Jankowska

Wykonawcami są Jan Krzeszowiec-flet, Szymon Krzeszowiec-skrzypce oraz Adam Krzeszowiec-wiolonczela.

Na płytę CD składa się sześć dzieł, współcześnie działających polskich Twórców, zainspirowanych niecodziennym składem tria. Literatura na taki zestaw instrumentalny jest rzadkością, zwłaszcza we współczesnej literaturze kameralnej, nie tylko w Polsce, ale i poza jej granicami. Prezentowany materiał stanowi więc unikatowy wkład w jej rozwój, wzbogacający jednocześnie dorobek obecnie działających kompozytorów. Wszystkie utwory zarejestrowane przez Trio mają swoją światową premierę w prezentowanym albumie.

1. Paweł Szymański (ur. 1954) *Limeryki* [wersja II]
2. Aleksander Nowak (ur. 1979) *Infraludium*
3. Rafał Augustyn (ur. 1951)
Krótką rozprawę. Ćwiczenie z retoryki stosowanej dla trzech wykonawców
4. Krzysztof Meyer (ur. 1943) Trio op. 129
5. Zbigniew Bargielski (ur. 1937) *Domino*
6. Elżbieta Sikora (ur. 1943) Trio 3x1=5

Jak sam Kandydat mówi w swoim Autoreferacie: „Impulsem do powstania owego przedsięwzięcia było dla mnie przede wszystkim zjawisko szeroko pojętej muzyki współczesnej, będącej źródłem nowych form wyrazu oraz eksplorującej materiał dźwiękowy nierzadko w innowacyjny sposób. Na przestrzeni lat, wraz z rozwojem mojej drogi artystycznej, tak solisty, jak i kameralisty, współcześnie komponowane dzieła coraz częściej odnajdywały istotne miejsce w repertuarach koncertów oraz wszelkiego rodzaju projektów z moim udziałem. Zawarte w nich frapujące zagadnienia związane z niezwykle zróżnicowaną w środkach praktyką wykonawczą, stały się dla mnie zarazem podłożem do odkrywania nowych możliwości w zakresie performatyki muzycznej.”

Trzeba też dodać, że nie tylko o fascynację muzyką nową chodzi, lecz wyraźnie rysujące się w rozwoju artystycznym Habilitanta zamiłowanie do kameralistyki. O ile doktorat Kandydata opierał się o muzykę kameralną przeznaczoną na kwintet dęty, to obecne dzieło stwarza zupełnie nowe możliwości wyrazowe, dźwiękowe i artykulacyjne ze względu na odmienny skład instrumentalny.

Limeryki Pawła Szymańskiego to zbiór ośmiu, niewielkich rozmiarów miniatur o lekkim charakterze uwydatniającym się w dialogach poszczególnych instrumentów. Utwór nosi znamiona minimalizmu, co przejawia się w przejrzystości materiału melodycznego oraz w powracających strukturach rytmicznych. W interesującym otwarciu utworu flet ma rolę wiodącą, potem instrumenty przejmują swoje partie w oszczędnym dialogu. Motywy powracają, flet wykonuje epizodycznie grupy rytmiczno-melodyczne sugerujące ptasie trele, całość zmyka się przełamywanym unisonem trójki solistów. Ten krótki utwór pełni w moim odczuciu rolę zaproszenia do dalszych przeżyć i kontemplacji kolejnych dzieł.

Drugą pozycją w albumie jest **Infraludium** Aleksandra Nowaka.:

Jak podkreśla sam kompozytor „*Tytuł jest kombinacją terminów infra (poniżej, pod) oraz ludium (gra, zabawa), co ma w założeniu wystarczyć za cały komentarz.*”

Prezentacja zaczyna się od wysokiego rejestru fletu, dosyć ostrego w wyrazie, który przetwarza motywy z użyciem nowych technik (frullato). Następnie dialog instrumentalny wzrasta wraz z dynamiką i następuje powrót do klasycznego brzmienia instrumentów. Stopniowe opadanie napięcia łączy się z wycofywaniem dynamiki. Końcowy fragment, skonstruowany z całością *Infraludium* można by nazwać przekornie „postludium”, w którym flet gra bardzo tajemniczo, lekko i w bardzo cichej dynamice.

W obu utworach słychać porozumienie między artystami, intuicyjne niemalże przejścia motywów z jednego instrumentu do następnego, wspólne kreowanie wyrazu.

Minimalistyczne podejście do materii dźwiękowej ogranicza możliwości instrumentalistów, którzy w spójny sposób realizują zamierzenia kompozytora.

Kolejne dzieło w albumie to **Krótką rozprawę. Ćwiczenie z retoryki stosowanej dla trzech wykonawców** Rafała Augustyna. Utwór nawiązuje do znanego dzieła Mikołaja Reja „*Krótką rozprawę między trzema osobami, Panem, Wójtem, a Plebanem*”. Jak pisze sam kompozytor: *Role są wyraźne. Pan to wiolonczelista - nie tylko dysponuje największym instrumentem, lecz także, jako jedyny siedzi. Pastoralny flet jest domeną Wójta. Plebanowi zostają więc skrzypce(...)*

Po raz pierwszy mamy możliwość wysłuchania palety barw fletowych, którymi Habilitant dysponuje. Jedne z pierwszych dźwięków to rodzaj glissanda czy opadającego dźwięku, potem technika frullato, a potem piękne, pastoralne brzmienie. Liryczne melodie ustępują energicznej „rozmowie” pomiędzy instrumentami. Kolejne nowe brzmienie to flet piccolo, który pokazuje się w wirtuozowskiej partii, doskonale wykonanej przez Habilitanta. Gdy już odnosi się wrażenie, że wszystkie trzy instrumenty „mówią” jednym głosem, zaczyna się prawdziwa kłótnia. Różnorodność artykulacji, barw i nastrojów przechodzi w prostą, lekko naiwną melodię. Ta bardzo ciekawa kompozycja została w sugestywny sposób wykonana przez Trio.

Następnym dziełem zarejestrowanym na CD jest Trio op.129 Krzysztofa Mayera. Jest to przykład zupełnie innej kameralistyki, w której dialog międzyinstrumentalny prowadzony jest pomiędzy smyczkami a fletem. W moim odczuciu flet ma rolę wiodącą, prawie koncertującą. Daje to wspaniałe pole do popisu Habilitantowi, który bardzo pięknie wykonuje swoją partię, dialogując na przemian ze smyczkami lub prowadząc frazy bardzo

solistycznie. Na uznanie zasługuje bardzo zróżnicowana dynamika i piękna barwa fletu.

Myślę, że Kandydat i całe Trio doskonale zrealizowali zamierzenie Kompozytora.

„Wykonawcom zapragnąłem dostarczyć przyjemności wspólnego muzykowania, prowadzenia ze sobą wyraźnych dialogów i zespołowego budowania napięć. Moim zamierzeniem było też danie im szansy popisanie się pięknym dźwiękiem i umiejętnością grania rozległej kantyleny. Chcąc zatem uniknąć sytuacji, w których cała uwaga muzyków musiałaby skupiać się na realizacji skomplikowanych rytmów i trudnych technicznie figur bądź artykulacji, napisałem partyturę prostą, niewymagającą rozszyfrowywania kolejnych taktów. Sobie natomiast sprawiłem przyjemność, komponując tę prostotę ze ścisłych porządków harmonicznym i rytmicznym, nad którymi pracuję od wielu lat. „(Krzysztof Mayer)

Kolejnym utworem zarejestrowanym przez Trio jest **Domino** Zbigniewa Bargielskiego. Brzmienie tego dzieła jest odmienne od poprzednich utworów. Wskazuje na sonorystyczne poszukiwania kompozytora, oferując słuchaczowi niecodzienne efekty; przedęcia, frullato, tremolo, powietrze wydychane bez zadęcia czy glissando. Te wszystkie efekty Habilitant realizuje z przekonaniem, mając wsparcie instrumentów smyczkowych w równie niekonwencjonalnych brzmieniach.

Album wieńczy zaś najbardziej rozbudowana spośród zawartych na nim kompozycji – **Trio 3x1=5** Elżbiety Sikory. Utwór zaczyna się dynamicznym *tremolo* smyczków, po których flet piccolo rozpoczyna prezentację trzech różnych odmian fletu. Pierwsza solówka piccolo, godna „Czarnego Kosa” O. Messiaen’a, odbywa się w górnym rejestrze instrumentu, co daje bardzo przenikliwy i wysoki dźwięk. Druga odmiana to flet poprzeczny in C, najbardziej popularny, choć kompozytorka pisze o „flecie prostym”. Jakby dla kontrastu, po chwili słyszymy flet altowy również w solistycznej partii. Flet wykonuje swoje partie na poszczególnych instrumentach, dialogując z pozostałymi wykonawcami i zapraszając ich kolejno do solowych występów. Partie solowe fletów są skomplikowane i urozmaicone wieloma technikami współczesnymi jak glissando, przedęcia, tremolo, tongue ram, slap tongue, frullato. Habilitant, pełniący w *Trio 3x1=5* zdecydowaną rolę solisty, doskonale radzi sobie z tymi wyzwaniem, traktując je jak normalny język muzyczny. Mam na myśli łatwość, z jaką realizuje te wszystkie techniki i wyraz artystyczny, który udaje się dzięki nim osiągnąć. Szczególne wrażenie w tym kontekście zrobiło na mnie solo na flecie altowym. Do tego warto dodać, że nagranie Trio Elżbiety Sikory pochodzi z koncertu na żywo.

Reasumując omówienie dzieła artystycznego wskazanego przez Habilitanta, trzeba stwierdzić, że jest to osiągnięcie artystyczne utrzymane na bardzo wysokim poziomie, i od strony artystycznej, wykonawczej i fonograficznej. Jest dodatkowo światową premierą fonograficzną wszystkich kompozycji zgromadzonych w albumie, dzieła reprezentują muzykę nową, napisaną z myślą o zespole braci Krzeszowców, a ponadto wzbogacają literaturę muzyczną polskiej kameralistyki. Cały zespół reprezentuje bardzo wysoki poziom artystyczny a Habilitant pokazuje cały swój kunszt instrumentalny, od pięknego klasycznego brzmienia, poprzez wirtuozowską technikę do współczesnych środków wykonawczych. To wszystko wyczerpuje wymagania Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. art. 219 ust. 1 pkt. 2 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z póź. zm).

Osiągnięcie artystyczne wskazane przez kandydata przyjmuję bez zastrzeżeń.

Ocena działalności artystycznej

Habilitant dysponuje bogatym dorobkiem artystycznym. Od 2002 roku jest pierwszym flecistą-solistą Narodowego Forum Muzyki we Wrocławiu (wcześniej Filharmonii Wrocławskiej). Razem z tym zespołem wykonał olbrzymią ilość koncertów symfonicznych we Wrocławiu, w Polsce i w wielu miejscach całego świata. Poznał i wykonywał cały kanon repertuaru orkiestrowego, ze wspaniałymi solistami i renomowanymi dyrygentami. Rola pierwszego flecisty w orkiestrze symfonicznej jest szczególnie trudna i zasługuje na uznanie, gdyż łączy w sobie rolę solisty i kameralisty, z bardzo dużą odpowiedzialnością przy ciągłej zależności od wizji dyrygenta.

Druga forma działalności Kandydata to kameralistyka, z różnymi składami kameralnymi. Na uwagę zasługuje działalność kwintetu dętego LutosAir Quintet, z którym Habilitant regularnie koncertuje zarówno w Polsce, jak i poza granicami. Zespół zdobył uznanie na arenie międzynarodowej, wykonując zarówno utwory klasyczne, jak i współczesne. Fascynacja właśnie tym ostatnim nurtem muzycznym zaowocowała szeregiem prawykonań dzieł specjalnie zamawianych i dedykowanych zespołowi, poprzez które zespół LutosAir Quintet ma szansę realnie przyczynić się do poszerzania repertuaru dla klasycznego kwintetu dętego oraz przybliżyć publiczności specyfikę i szerokie możliwości wykonawcze instrumentów dętych.

Poza działalnością w LutosAir Quintet, dr Jan Krzeszowiec współpracował z takimi zespołami jak Trio Aristos, Lutosławski Quartet oraz Kwartet Śląski. Jako kameralista regularnie występuje na prestiżowych festiwalach, gdzie ma przyjemność współpracować

z wybitnymi muzykami. W niniejszej habilitacji prezentuje również dzieło kameralne, trio ze skrzypcami i wiolonczelą.

Pozostając w nurcie muzyki kameralnej warto wspomnieć o pięciu nagraniach płytowych, które Kandydat zarejestrował z różnymi składami kameralnymi.

Habilitant występował wielokrotnie z orkiestrami jako solista, wykonując zróżnicowany i bardzo ciekawy repertuar, pod dyktando wspaniałych dyrygentów. Warto przytoczyć kilka przykładów, by poznać rangę tych wydarzeń artystycznych.

Jacek Kaspszyk (Lowell Liebermann - *Koncert fletowy* op. 39),

Giancarlo Guerrero (Frank Martin- *Koncert na siedem instrumentów dętych, kotły, perkusję i orkiestrę smyczkową*),

Lawrence Foster (György Ligeti - *Koncert podwójny na flet, obój i orkiestrę*),

Tan Dun (Toru Takemitsu- *I Hear the Water Dreaming*),

Bassem Akiki (François Borne- *Fantaisie brillante* na tematy z opery *Carmen*)

Wojciech Rodek (Carl Nielsen- *Koncert fletowy*)

Zaprezentowana działalność artystyczna Habilitanta ukazuje Artystę wszechstronnego, zaangażowanego w rozwój sztuki muzycznej, propagującego muzyką nową a zwłaszcza polską muzykę współczesną.

Ocena działalności naukowej, dydaktycznej i popularyzatorskiej

W dorobku naukowym Habilitanta należy wyróżnić głoszenie wykładów, pośród których znalazły się m.in.: *Muzyka klasyczna i rozrywkowa – przenikanie się światów* (na II Międzynarodowej Konferencji Naukowej: *Technika gry na instrumentach dętych, perkusyjnych i akordeonie – problematyka wykonawcza współczesnej literatury muzycznej* na Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu),

Brzmienie fletu w zespole kameralnym (w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach),

Konkursy i egzaminy – na czym polegają i jak się do nich przygotować – praktyczny przewodnik dla młodych flecistów (ZPSM im. Wojciecha Kilara w Katowicach) oraz

Czarodziejski flet. Historia, odmiany i ciekawostki związane z tym magicznym instrumentem (Akademia Melomana, Narodowe Forum Muzyki im. Witolda Lutosławskiego we Wrocławiu).

Od 2005 roku Jan Krzeszowiec prowadzi klasę fletu, najpierw w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu a od 2020 roku w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Posiada wielu absolwentów a jego studenci zdobywają nagrody w krajowych i międzynarodowych konkursach fletowych(głównie online).

W 2020 Kandydat (wraz z pianistką Anną Krzeszowiec) zrealizował cykl nagrań audiowizualnych o charakterze dydaktycznym, prezentujących utwory dla uczniów szkół muzycznych I i II st. Celem projektu było ukazanie profesjonalnych interpretacji kompozycji, które stanowią kluczowy repertuar na szkolnym etapie edukacji muzycznej.

Od 2017 roku współpracuje z Akademią Orkiestrową Narodowego Forum Muzyki, gdzie jako doświadczony muzyk orkiestrowy wspiera młodych flecistów w rozwijaniu kompetencji w zakresie wykonawstwa orkiestrowego.

Ważnym aspektem pracy muzyka jest dla Habilitanta popularyzowanie sztuki pośród osób, które na co dzień mają ograniczoną możliwość korzystania z kultury. Wraz z zespołem LutosAir Quintet wziął udział w programie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Kultura dostępna”, realizując cykl koncertów pod tytułem *Muzyka bez barier*. Odbłyły się one w dolnośląskich domach opieki społecznej, zakładach karnych oraz w schroniskach dla bezdomnych kobiet i mężczyzn i skierowane były do osób starszych, schorowanych, mieszkańców małych miejscowości, osób odrzuconych przez społeczeństwo oraz tych pozbawionych wolności. Kolejną taką misją szerzenia muzyki bez barier jest projekt *Świat Aurelii*, który został zaprezentowany w czerwcu 2025 roku podczas Międzynarodowej Konferencji *Classical:Next*. Projekt łączy działania dostępnościowe skierowane do dzieci, z pełnowymiarowymi koncertami kameralnymi, popularyzującymi repertuar na kwintet dęty.

Konkluzja

W moim odczuciu zgromadzona dokumentacja ukazała postać dr Jana Krzeszowca jako muzyka wszechstronnego, ambitnego i zaangażowanego w misję szerzenia kultury. Dorobek Kandydata stanowi cenny wkład w polską kulturę muzyczną i potwierdza zasadność ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Dobór repertuaru zamieszczonego w dziele artystycznym, jak i wykonywanego na koncertach przez dr Jana Krzeszowca wskazuje na wyraźne zainteresowanie Artysty muzyką polską XX i XXI wieku, co znajduje odbicie w jego działalności i propagowaniu polskiej sztuki muzycznej. Dorobek artystyczny, wskazane osiągnięcie artystyczne i dorobek popularyzatorsko – naukowy stanowią twórczy wkład w rozwój dyscypliny artystycznej sztuki muzycznej i spełniają wymagania Ustawy z dnia 20 lipca 2028 roku. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023r. poz. 742 z późn. zm)

Popieram starania dr Jana Krzeszowca o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki muzycznej, działając zgodnie z wymogami art.219 Ustawy z dnia 20 lipca 2028 roku. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023r. poz. 742 z późn. zm)w sprawie szczegółowego przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, habilitacyjnych oraz postępowaniu o nadanie tytułu profesora.

prof. dr hab. Urszula Janik- Lipińska

Urszula Janik - Lipińska